

Ministerul Educației al Republicii Moldova

EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE

Disciplină opțională

CURRICULUM

școlar pentru clasele a V-a – a IX-a, a X-a – a XII-a

Chișinău, 2015

Aprobat:

la ședința Consiliului Național pentru Curriculum, proces verbal nr.5 din 26 august 2015, prin ordinul Ministrului educației nr. 874 din 08 septembrie 2015

Autori:

1. **Goraș Mariana**, șef adjunct DÎP, ME, profesor de biologie, grad didactic superior;
2. **Buruian Eugenia**, profesor de biologie, grad didactic I, LT „Mihail Sadoveanu”, Hîncești;
3. **Rotaru Lilia**, profesor de biologie, grad didactic I, LT „Mihai Eminescu”, Hîncești.

Recenzenți:

1. **Gînju Stela** – dr., conf. univ., UPS „Ion Creangă”;
2. **Călugăru-Postolache Ana**, profesor de biologie, grad didactic superior, LT „Gheorghe Asachi”, Chișinău;
3. **Procopișin Maria**, psiholog școlar, LT „Mihai Marinciuc”, Chișinău;
4. **Gospodinov Rodica**, psiholog școlar, grad didactic II, școala-internat specială, Hîncești;
5. **Starinschi Aliona**, medic obstetrician-ginecolog, categoria I, Centrul Perinatologic Hîncești.

CUPRINS

- I. Preliminarii**
- II. Administrarea disciplinei**
- III. Concepția didactică a disciplinei**
- IV. Competențe specifice ale disciplinei opționale Educație pentru sănătate**
- V. Subcompetențe, unități de conținut, activități de învățare/evaluare pe clase**
- VI. Bibliografie**

I. PRELIMINARII

Curriculumul opțional la Educație pentru sănătate este un document de tip proiectiv care orientează și monitorizează proiectarea, organizarea și desfășurarea eficientă a procesului de învățare la disciplina opțională **Educație pentru sănătate**.

Educația constituie un sistem complex și unitar, care prezintă mai multe dimensiuni, corespunzătoare principalelor laturi ale personalității umane: educația intelectuală, educația estetică, educația civică, educația fizică, educația pentru sănătate, educația ecologică, educația tehnologică etc. Aceste dimensiuni se află în raporturi de interdependență și complementaritate, ce-i conferă educației în cadrul școlii un caracter sistemic, deschis și dinamic. Din acest punct de vedere, educația pentru sănătate în școală devine o componentă esențială a educației.

Dreptul la sănătate, la dezvoltare fizică și psihică armonioasă constituie unul dintre drepturile fundamentale înscrise în Convenția cu privire la Drepturile Copilului, adoptată de Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite la data de 29 noiembrie 1989.

În contextul schimbărilor majore și accelerate ale lumii contemporane, asigurarea unei stări de sănătate a tinerilor și copiilor reprezintă una dintre direcțiile prioritare ale strategiei educaționale.

Noua abordare a educației pentru sănătate are ca prioritate formarea unor abilități de viață sănătoasă. Astăzi, la începutul mileniului trei, când viața individului a devenit mai complicată, știința și întreaga societate au evoluat, educația pentru sănătate se impune ca o necesitate și devine o condiție esențială a educației unei națiuni civilizate.

Curriculumul opțional la **Educație pentru sănătate** are următoarele funcții:

- Asigură repere privind proiectarea didactică și desfășurarea procesului educațional din perspectiva unei pedagogii axate pe competențe;
- Reprezintă baza elaborării strategiei de evaluare la disciplina **Educație pentru sănătate**;
- Orientează procesul educațional spre formarea de competențe la elevi;
- Contribuie la dezvoltarea unor comportamente de protecție a sănătății personale și a mediului.

II. ADMINISTRAREA DISCIPLINEI

Statutul disciplinei	Aria curriculară	Clasele	Nr. de ore săptămînal	Nr. de ore anual
Disciplină opțională	Matematică și Științe	V-VI	1 oră	34 ore
		VII-IX	1 oră	34 ore
		X-XII (profil real și umanist)	1 oră	34 ore

III. CONCEPȚIA DIDACTICĂ A DISCIPLINEI

Educație pentru sănătate este știința care ne oferă cunoștințe despre corpul omenesc, despre necesitatea păstrării lui în bună stare de funcționare.

Sănătatea fiind considerată bunul cel mai de preț al omului, trebuie protejată de factorii dăunători care pot pune viața în pericol. Cursul de **Educație pentru sănătate** are menirea să ofere suport în cunoașterea profundă a metodelor de protecție împotriva factorilor cu efect negativ pentru sănătate și elaborarea acțiunilor concrete în cazul diferitor afecțiuni.

Valoarea formativă a disciplinei constă în:

- Formarea competențelor funcționale care reprezintă aplicarea cunoștințelor, priceperilor și a deprinderilor în domeniul de activitate educațional și social;
- Formarea unei conduite care vizează prezența valorilor personale referitoare la menținerea propriei stări de sănătate cât și a celor din jur, competențe care contribuie la integrarea elevului în condițiile reale ale mediului;
- Ghidarea în carieră și orientarea profesională a elevilor prin valorificarea finalităților curriculare.

IV. COMPETENȚE SPECIFICE ALE DISCIPLINEI OPȚIONALE *EDUCAȚIE PENTRU SĂNĂTATE*

- Competența de a utiliza noțiuni, norme, reguli specifice *Educației pentru sănătate*;
- Competența de a se implica personal în activități de menținere a propriei stări de sănătate și a celor din jur;
- Competența de a proiecta acțiuni pentru ocrotirea sănătății personale și a celor din jur;
- Competența de a aplica tehnici interactive de reprezentare, interpretare și comunicare a informației referitoare la comportamente de protecție a mediului și a sănătății personale.

V. SUBCOMPETENȚE, UNITĂȚI DE CONȚINUT, ACTIVITĂȚI DE ÎNVĂȚARE/ EVALUARE PE CLASE

Clasele V-VI

Subcompetențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare/ evaluare (recomandate)
I. Igiena personală		
Identificarea diferențelor dintre stările de sănătate/disconfort fizic/boală. Aplicarea regulilor de igienă personală și protecție a medului pentru menținerea organismului în stare de sănătate.	Sănătatea, importanța sănătății pentru viață. Modalități de prevenire a bolilor prin respectarea unor norme de igienă. Atitudinea față de bolnavi. Igiena și anotimpurile.	Compararea stărilor de sănătate și boală; Inițierea și desfășurarea unor jocuri pe teme de igienă; Studiu de caz.
II. Activitate și odihnă		
Luarea deciziilor responsabile/corecte în situații de amenințare a stării de sănătate. Dezvoltarea unor relații sănătoase interpersonale. Implicarea în activități de prevenire și combatere a factorilor de risc asupra sănătății.	Regimul de muncă și odihnă al elevului de gimnaziu. Parametrii efortului: volum, intensitate și complexitate. Curba capacității de efort: zi, săptămână, an.	Predicții despre starea de sănătate în condiții de suprasolicitare fizică și psihică, în cazul consumului de alcool/ droguri; Formularea și rezolvarea de situații problemă privind starea de sănătate; Elaborarea unui regim de

	Rolul exercițiilor fizice asupra dezvoltării armonioase a adolescentului.	muncă și odihnă pentru elevul de gimnaziu; Realizarea unor proiecte, inventare sumare ale factorilor de risc specifici vârstei.
III. Alimentație sănătoasă		
Argumentarea necesității respectării igienei alimentației corecte. Recunoașterea substanțelor nutritive în diferite produse alimentare. Interpretarea rolului substanțelor nutritive în creșterea și dezvoltarea armonioasă a organismului. Identificarea unor boli digestive cu manifestare frecventă la nivel național.	Rolul alimentației corecte în dezvoltarea organismului. Piramida alimentelor. Eticheta – cartea de vizită a alimentelor. Drepturile consumatorilor. Ghidul alimentației sănătoase. Primul ajutor în caz de intoxicație alimentară.	Redactarea unor referate legate de obiceiurile alimentare la om; Realizarea unor sondaje și reportaje despre boli digestive și obiceiuri alimentare; Alcătuirea meniului pentru o zi/săptămână.
IV. Sănătate mintală		
Luarea deciziilor corecte în situații de amenințare a stării de sănătate. Dezvoltarea unor relații sănătoase interpersonale și cu mediul. Implicarea în activități de prevenire și combatere a factorilor de risc asupra sănătății. Planificarea programelor de activitate pentru menținerea stării de sănătate mintală.	Eu în familie. Rolul familiei în dezvoltarea personalității. Relații interpersonale. Timiditatea/încrederea în sine. Disconfortul psihic: cauze, efecte. Importanța menținerii stării de sănătate mintală.	Redactarea arborelui genealogic al familiei; Redactarea unor referate despre rolul familiei în dezvoltarea personalității; Elaborarea unor reguli de evitare a disconfortului psihic.
V. Reproducerea și familia sănătoasă		
Identificarea modificărilor organismului la pubertate, folosind un limbaj adecvat. Manifestarea unui comportament responsabil referitor la igiena sexuală.	Creșterea și dezvoltarea organismului la pubertate. Noțiuni de bază despre sistemul reproducător. Sentimentul de iubire față de cei apropiați și atașamentul față de familie. Prietenia și iubirea: factorii care influențează deciziile de implicare/neimplicare în relații interpersonale.	Compararea pe imagini a modificărilor organismului la pubertate; Evidențierea modificărilor somatice pe vârste; Vizionarea filmelor despre modificările organismului la pubertate; Organizarea dezbaterilor referitoare la sentimentul de prietenie/ iubire.

VI. Accidente, violență, abuz		
<p>Identificarea nevoii de ajutor și acordarea primului ajutor în cazul unor situații de urgență medicală.</p> <p>Aprecierea pe termen scurt și lung a factorilor de risc pentru sănătate.</p> <p>Evaluarea factorilor favorizanți și consecințele abuzurilor și violenței domestice.</p>	<p>Ce este violența în familie? Efecte asupra copiilor, primele atitudini.</p> <p>Strada – loc de joacă? Reacții în situații critice.</p> <p>Primul ajutor în caz de accidente (fracturi, hemoragii, lipotemii, luxații, entorse etc.).</p>	<p>Acordarea măsurilor de prim ajutor în caz de insolăție, accidente ale sistemului locomotor, respirator, circulator;</p> <p>Acordarea măsurilor de prim ajutor în caz de febră, vomă, diaree, leșin;</p> <p>Formularea și rezolvarea de situații problemă privind starea de sănătate;</p> <p>Realizarea de proiecte; concursul „Sanitarii pricepuți”;</p> <p>Discuții în grup despre violența domestică;</p> <p>Propuneri de parteneriate de ajutor pentru persoane expuse violenței domestice.</p>
VII. Sănătatea și mediul		
<p>Implicarea în tratarea diferențiată a deșeurilor menajere.</p> <p>Aplicarea regulilor de igienă personală și igienă a mediului.</p> <p>Dezvoltarea unor relații sănătoase interpersonale.</p> <p>Implicarea în activități de prevenire și combatere a factorilor de risc asupra sănătății.</p>	<p>Poluarea. Principalele tipuri de poluare, măsuri de prevenire și de combatere a tipurilor de poluare.</p> <p>Efectele poluării asupra sănătății.</p> <p>O comunitate mai curată: colectarea diferențiată a deșeurilor.</p>	<p>Elaborarea unor referate, diagrame despre starea ecosistemelor, dispariția unor specii de plante și animale, protecția mediului, etc;</p> <p>Propunerea unor soluții de ameliorare a stării mediului;</p> <p>Formularea unor recomandări de igienă personală și de ocrotire a mediului;</p> <p>Participarea la acțiuni de salubritate a mediului.</p>

Clasele VII-IX

Subcompetențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare/ evaluare (recomandate)
I. Igiena personală		
<p>Formarea unui stil de viață sănătos.</p> <p>Dezvoltarea respectului față de viața personală, sănătatea proprie și a celor din jur.</p> <p>Dobândirea unui comportament responsabil referitor la sănătate.</p>	<p>Igiena corporală și a vestimentației în prevenirea bolilor.</p> <p>Produsele și serviciile cosmetice, riscurile folosirii lor: manichiura, pedichiura, cosmetica – potențiali factori de risc.</p>	<p>Realizarea unor schițe de modele pentru uniforme școlare;</p> <p>Elaborarea măsurilor de prevenire a infectării cu HIV, TBC, hepatice;</p> <p>Redactarea unor norme/cerințe față de serviciile și produsele cosmetice.</p>
II. Activitate și odihnă		
<p>Identificarea punctelor tari și punctelor slabe ale propriei stări de sănătate.</p> <p>Elaborarea recomandărilor pentru profilaxia oboselii, stresului etc.</p>	<p>Modalități și abilități de organizare a timpului.</p> <p>Dozarea efortului intelectual pentru examene și concursuri.</p> <p>Utilizarea TIC - în organizarea activităților de muncă și odihnă.</p>	<p>Redactarea unui regim optim de efort fizic și intelectual;</p> <p>Întocmirea unui program optim de activitate pentru perioadele de suprasolicitare a organismului.</p>
III. Alimentație sănătoasă		
<p>Identificarea calităților organoleptice ale alimentelor.</p> <p>Argumentarea utilizării sării iodate în alimentație.</p> <p>Propunerea modalităților de profilaxie a obezității.</p> <p>Descrierea legăturii dintre comportamentul alimentar și imaginea corporală.</p>	<p>Calitățile organoleptice ale alimentelor.</p> <p>Raportul calitate-preț în alegerea alimentelor.</p> <p>Ponderea alimentelor în rația zilnică.</p> <p>Declanșarea obezității prin alimentație nesănătoasă.</p> <p>Imaginea corporală și comportamentul alimentar.</p> <p>Sarea iodată în alimentație, efectele carenței de iod.</p>	<p>Respectarea regulilor de igienă pentru menținerea stării de sănătate a cavității bucale;</p> <p>Alcătuirea unor rații alimentare care să contribuie la creșterea și dezvoltarea normală a organismului;</p> <p>Realizarea unui sondaj privind raportul preț-calitate a produselor alimentare;</p> <p>Redactarea unor referate, eseuri despre importanța imaginii corporale.</p>
IV. Sănătate mintală		
<p>Analiza efectului unor comportamente neadecvate stării de sănătate, pe grupe de vârstă.</p> <p>Manifestarea capacităților de</p>	<p>Vocație și împlinire.</p> <p>Stres, suprasolicitare.</p> <p>Modalități de evitare și eșire din stres.</p>	<p>Aplicarea unor exerciții/teste pentru evitarea stresului, controlul emoțiilor;</p> <p>Redactarea unor recomandări</p>

<p>autoevaluare și evaluare obiectivă în realizarea proiectului individual.</p> <p>Elaborarea proiectelor individuale pentru controlul emoțiilor negative.</p>	<p>Controlul emoțiilor negative (frica, furia etc.).</p> <p>Exprimarea stărilor emoționale ale fetelor și băieților.</p>	<p>referitoare la exprimarea stărilor emoționale;</p> <p>Realizarea unui proiect de dezvoltare individuală: aptitudini și aspirații.</p>
V. Reproducerea și familia sănătoasă		
<p>Descrierea bioritmului organismului feminin și masculin.</p> <p>Analiza consecințelor debutului vieții sexuale timpurii.</p> <p>Identificarea consecințelor sarcinii în pubertate pentru mamă și copil.</p> <p>Identificarea unor maladii sexual-transmisibile.</p> <p>Propunerea unor modalități de profilaxie a maladiilor sexual-transmisibile.</p>	<p>Bioritmul organismului feminin, bioritmul organismului masculin.</p> <p>Comportament sexual responsabil: atitudini față de debutul vieții sexuale timpurii.</p> <p>Reacții comportamentale față de manifestările anatomo-fiziologice ale pubertății.</p> <p>Concepția și sarcina – riscurile sarcinii în pubertate și adolescență pentru mamă și copil.</p> <p>Maladii cu transmitere sexuală, efectul asupra sănătății.</p> <p>Scopuri de viață: familie, relații sociale, carieră profesională.</p>	<p>Analiza comparativă a bioritmului organismului feminin și masculin;</p> <p>Realizarea unor diagrame cu: durata gestației, perioada de ovulație etc.;</p> <p>Redactarea unor fișe informaționale pentru adolescenți despre factorii de risc ai vieții sexuale timpurii;</p> <p>Prezentarea unor filmulețe PP despre sarcină, contracepție și bolile ST;</p> <p>Redactarea unui plan de viață personal.</p>
VI. Influența nocivă asupra organismului uman		
<p>Identificarea factorilor cu influență nocivă asupra organismului uman.</p> <p>Descrierea consecințelor nocive a unor substanțe toxice, tutunului, alcoolului, drogurilor asupra organismului uman.</p> <p>Argumentarea importanței unui mod sănătos de viață.</p>	<p>Mituri, prejudecăți stereotipuri privind consumul de substanțe toxice.</p> <p>Consecințele nocive ale toxicomaniei în plan individual și social.</p> <p>Legislația privind comercializarea, traficul și consumul de substanțe toxice.</p>	<p>Realizarea unor desene ce evidențiază consecințele acțiunii factorilor nocivi: tutun, alcool, droguri asupra organismului uman;</p> <p>Redactarea unor comunicări/prezentări Power Point referitoare la evoluarea modificărilor organismului uman sub influența factorilor nocivi;</p> <p>Formularea unor recomandări cu privire la necesitatea manifestării unui mod sănătos de viață.</p>

VII. Accidente, violență, abuz		
<p>Identificarea unor forme de violență în familie.</p> <p>Propunerea unor măsuri de securitate a violenței în mass-media.</p> <p>Utilizarea TS în procesul de navigare pe Internet.</p> <p>Manifestarea de compasiune în cazuri excepționale.</p>	<p>Fome ale violenței în familie (fizică, socială, economică, emoțională, sexuală).</p> <p>Violența în mass-media; Consumatorul de mesaj.</p> <p>Modalități de prevenire a violenței.</p> <p>Traficul de ființe umane-consecințe individuale și sociale.</p> <p>Solidaritatea umană în situații de cataclisme, război, zone de conflict.</p>	<p>Redactarea unor recomandări despre evitarea violenței în familie;</p> <p>Elaborarea unor referate despre traficul de ființe umane în țară, lume;</p> <p>Alcătuirea unor modele de educație familială nonviolent.</p>

Clasele X-XII

Subcompetențe	Conținuturi recomandate	Activități de învățare/evaluare (recomandate)
I. Igiena personală		
<p>Analiza factorilor care determină starea de sănătate/boală, activitate/odihnă, echilibrul fizico-mental.</p> <p>Descrierea influenței factorilor de mediu asupra sănătății la nivel local, național și global.</p>	<p>Sănătatea. Factorii ce influențează starea de sănătate.</p> <p>Cauzele care determină apariția cancerului (leucemie, cancer de sân, bucal, de piele, de col uterin).</p> <p>Modalități de prevenire a cancerului. Depistarea timpurie a cancerului și tratamentul.</p> <p>Igiena personală și prevenirea bolilor.</p>	<p>Identificarea unor factori care influențează starea de sănătate.</p> <p>Recunoașterea pe fotografii a diferitor tipuri de cancer;</p> <p>Citirea analizelor medicale la persoanele sănătoase și în cazul unor maladii;</p> <p>Alcătuirea unor rații alimentare cu contribuție la prevenirea cancerului;</p> <p>Argumentarea importanței controlului medical anual pentru femei.</p>
II. Activitate și odihnă		
<p>Analiza interrelațiilor dintre sănătate fizică, psihică, mentală și sănătatea personală.</p> <p>Evaluarea unor concepte, teorii și opinii personale referitoare la</p>	<p>Curba fiziologică a capacității de muncă intelectuală.</p> <p>Importanța alternării activităților intelectuale cu</p>	<p>Realizarea unei curbe de efort intelectuală și fizică;</p> <p>Întocmirea unui program optim de activitate pentru perioada de suprasolicitare a</p>

<p>problemele de sănătate. Examinarea relației dintre gradul de cultură și starea de sănătate individuală și a comunității.</p>	<p>cea fizică și odihna.</p> <p>Oboseala școlară: cauze, consecințe, modalități de evitare/diminuare.</p> <p>Nevoile organismului în perioada adolescenței.</p> <p>Exercițiul fizic contra stresului și anxietății.</p> <p>Modalități de diminuare a oboselei.</p>	<p>sistemului nervos;</p> <p>Propunerea unor măsuri de prevenire și echilibrare a supraoboselei.</p>
III. Sănătatea mintală și alte tipuri de sănătate		
<p>Identificarea dificultăților de adaptare la societatea modernă, vulnerabilitatea.</p> <p>Planificarea programelor de activitate pentru menținerea stării de sănătate mintală/fizică/psihologică/morală.</p> <p>Descrierea impactului negativ al jocului patologic, sporturi extreme.</p> <p>Alcătuirea regulilor pentru o sănătate mintală feroce.</p>	<p>Delimitări conceptuale: psihologie, psihiatrie, consiliere, psihoterapie.</p> <p>Diversitatea tipurilor de sănătate, menținerea stării de sănătate.</p> <p>Normalitate și tulburare psihică.</p> <p>Stigmatizarea – consecințe (probleme de sănătate – HIV/SIDA, TBS etc.).</p> <p>Comunicare și suport social. Educația informală – media și rolul ei în formarea comportamentelor.</p> <p>Dependență/independență (luarea deciziilor și asumarea consecințelor).</p> <p>Comportamente agresive și autoagresive.</p> <p>Identitatea de gen și discriminarea de gen.</p>	<p>Identificarea factorilor ce determină apariția unor dereglări, tulburări de activitate mintală;</p> <p>Elaborarea programelor de activitate pentru menținerea diferitor tipuri de sănătate.</p> <p>Realizarea de interviuri referitoare la cauzele unor boli, probleme de sănătate;</p> <p>Identificarea persoanelor agresive, a factorilor ce duc la agresivitate;</p> <p>Comunicarea eficientă-un pas spre soluționarea problemelor.</p>
IV. Alimentație sănătoasă		
<p>Analiza impactului alimentelor, aditivilor alimentari asupra stării de sănătate.</p> <p>Identificarea unor boli digestive precum și a celor ce rezultă în cazul unei alimentații incorecte.</p>	<p>Impactul alimentelor asupra stării de sănătate.</p> <p>Alimentația și bolile cardiovasculare (ateroscleroza, hipertensiunea ș.a).</p>	<p>Identificare prin diverse exerciții a aditivilor alimentari în produsele de zi cu zi;</p> <p>Realizarea unor cure de slăbire evitând factorii de</p>

<p>Alcătuirea unor regimuri alimentare pentru persoane în condiții deosebite (pregătirea de concursuri și examene, temperaturi extreme, sarcină, alăptare).</p>	<p>Deficiențe alimentare (curele de slăbire, bulimia, anorexia).</p> <p>Echilibrarea aportului caloric cu activitatea fizică și intelectuală.</p> <p>Regimul alimentar în condiții deosebite (perioada de examene, temperaturi extreme, sarcină, alăptare etc.).</p>	<p>stres pentru organism;</p> <p>Întocmirea rațiilor alimentare pentru diferite grupe de persoane în raport cu activitatea fizică și intelectuală;</p> <p>Redactarea unor referate despre importanța unei alimentații sănătoase.</p>
V. Reproducerea și familia sănătoasă		
<p>Evaluarea condițiilor necesare menținerii unei relații sănătoase dintre parteneri.</p> <p>Identificarea aspectelor legale privind sexualitatea.</p> <p>Evaluarea influențelor social-culturale asupra exprimării sexualității.</p>	<p>Comportament sexual-valorii, toleranță, normalitate și devianță.</p> <p>Rolul părinților în educația familială pentru continuitatea speciei umane.</p> <p>Comunicare și responsabilitate în relația de cuplu.</p> <p>Consilierea pre și post-testare HIV/SIDA.</p>	<p>Identificarea pe imagini a obiectelor de contracepție;</p> <p>Redactarea unor postere, referate despre rolul și responsabilitatea părinților în relația de cuplu;</p> <p>Elaborarea unui program de consiliere a persoanelor în dificultate.</p>
VI. Sănătatea și mediul		
<p>Identificarea factorilor poluanți în localitatea natală.</p> <p>Analiza factorilor poluanți la nivel local.</p> <p>Planificarea activităților de salubritate.</p>	<p>Probleme majore de mediu în societatea noastră și la nivel mondial.</p> <p>Principalele surse de poluare la nivel local, național și global.</p> <p>Modalități de reducere a efectelor produse de sursele de poluare, pentru menținerea sănătății.</p>	<p>Identificarea factorilor poluanți în localitatea natală și impactul provocat;</p> <p>Propunerea unui plan de reducere a poluării în localitate;</p> <p>Implicarea în activități de salubritate a localității.</p>
VII. Influența nocivă asupra organismului uman		
<p>Identificarea factorilor cu influență nocivă asupra organismului uman.</p> <p>Formularea consecințelor negative a substanțelor toxice asupra organismului.</p> <p>Argumentarea importanței unui mod sănătos de viață.</p>	<p>Factorii care influențează consumul de droguri.</p> <p>Drogul ca falsă soluție la „problemele” individuale.</p> <p>Categorii vulnerabile la consumul de droguri.</p> <p>Surse de informare despre</p>	<p>Realizarea unor postere cu evidențierea consecințelor acțiunii factorilor nocivi;</p> <p>Redactarea unor comunicări/prezentări PP referitoare la modificările organismului uman în timp sub influența factorilor nocivi;</p>

	<p>comportamente cu risc, evaluare și concluzii.</p> <p>Legislația cu privire la drepturile copilului și a familiei.</p> <p>Servicii preocupate de protecția copilului și de prevenire a violenței în familie.</p>	<p>Formularea unor recomandări despre „falsa soluție a drogurilor”.</p>
VIII. Accidente, violență, abuz		
<p>Identificarea formelor de violență, a persoanelor violente.</p> <p>Analiza tehnicilor de autocontrol.</p>	<p>Consecințele accidentelor, violenței și abuzului în plan individual și social.</p> <p>Reacții necontrolate.</p> <p>Tehnici de autocontrol (agresor/agresat).</p>	<p>Propunerea unor tehnici de autocontrol în diverse situații;</p>
IX. Noțiuni de bioetică		
<p>Identificarea avantajelor și dezavantajelor fertilizării „in vitro”.</p> <p>Argumentarea importanței transplantului de organe.</p>	<p>Introducere în bioetică (eugenie, eutanasiere, legislație etc.).</p> <p>Fertilizarea „in vitro” (legislație).</p> <p>Donarea și transplantul de organe (legislație).</p>	<p>Organizarea dezbaterilor privind beneficiile și riscurile în caz de transplant de organe.</p>

Bibliografie:

1. Claudia Danii, Daniela Platon, Nina Coadă. GHID de educație nonformală în domeniul sănătății. Chișinău, 2009.
2. Iurie Pînzaru, Olga Volcovschi. Educație pentru sănătate. Ghid practic pentru profesori, elevi, părinți. Chișinău, 2007.
3. Programe școlare revizuite pentru disciplina opțională *Educația pentru sănătate*, clasele I-XII-a. București. 2004.
4. Sănătatea și dezvoltarea tinerilor. Studiu de evaluare a cunoștințelor, atitudinilor și practicilor tinerilor. Chișinău. 2005.